

MYNTFUNNET PÅ GRESSLI I TYDALEN

Av Magne Haave.

Lenge før Gresslifunnet ble gjort, var det i denne grenna en «meget gammel tradisjon om at penger skulle være gjemt i ei steinrøys. Den skulle ligge ved en bekk der det før stod et stabbur som hørte til plassen Jale (gjerdet). En mann fra Gressligrenna gikk dit St. Hansnatten for å finne pengene, og han fikk virkelig også øye på dem. Men i det samme snudde han seg. Han så da at heimgården brente og løp derfor tilbake for å redde det han kunne. Da han nådde heim, var alt i den skjønneste orden. Så skynte han seg tilbake til Svartberget der han hadde sett sølvskatten, for å hente den. Men han fant ikke stedet igjen, og siden har ingen funnet det.»

Slik lyder en variasjon av de mange sagn om skjulte skatter som også våre folkeeventyr beretter om. Helst måtte en grave etter slike skatter en torsdagsnatt og ikke la seg skremme av skrømt eller varme. Skatten skulle ligge i en kopperkjel og den som var så heldig å få øye på den, måtte ikke snakke eller le mens arbeidet stod på — uansett hva som måtte hende.

Mere sjelden er det at vi virkelig får bekreftelse på at et slikt sagn er sant. Dette fikk vi imidlertid høsten 1878, idet det største myntfunn som hittil er gjort i vårt land, da ble gjort i en potetåker som eides av Arnt Gressli, Tydal.

Den fjortenårige tjenestegutten Ola Volda (Ole Olsen Gressli-vollen) drev med potetopptaking og måtte da rydde bort endel stein. Etter å ha båret bort det øverste laget av mindre stein, måtte han også fjerne 3—4 større steiner. Under arbeidet med disse var det han fant sølvskatten som besto av gamle mynter og betalingsølv. Det hele lå innpakket i restene av noe tøy — antakelig vadmel.

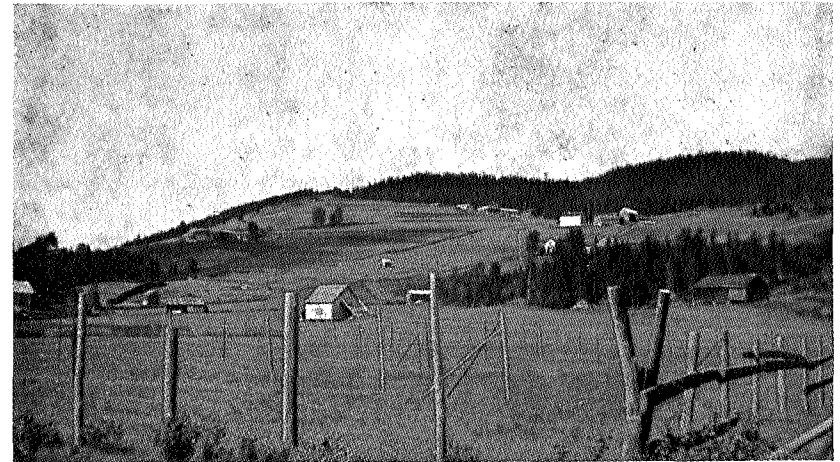

Ola Hilmo

Der røysa lå

Det vil føre for langt her å gi noen uttømmende omtale av dette enestående myntfunn. Det får være nok å peke på at myntene skriver seg fra tiden 1022—ca. 1060, eller fra Hellig Olavs senere regjeringsår og hans etterfølgere Magnus Olavsson, Harald Hardråde og dennes sønner. Særlig vet vi at Harald Hardråde lot slå mynter alt den første vinteren han delte makten med bror sin. Av Gresslifunnets 2263 mynter er det 36 stk. som stammer fra utlandet — vesentlig fra Tyskland. 1 mynt stammer fra Danmark og bærer Svein Estridsøns navn. Denne var jo samtidig av Harald Hardråde og sammen med Vendernes trussel mot Norgesveldet grunnen til at Harald måtte tilbringe hele 16 år av sitt liv i krig i Danmark. Han endte sine dager i England, idet han falt i slaget ved Stanford bru. Hans sønn Olav Kyrre var av en litt annen støpning, og det forteller endel om mannen når vi hører at han etter farens død forliker seg med Svend Estridsøn og gifter seg med dennes datter.

Gjennom myntene får vi rede på en rekke av kongens myntmestre. Vi får vite navnene på 7 av dem: Ulfkjell, Levrik, Askjell, Torbjørn, Svein, Aslak og Gunnar. Den siste er mester for hele 335 stk.

Gressli, Tydal

Ola Hilmo

De eldste myntene har runeinnskrifter og på grunnlag av disse og numismatiske detaljer har våre eksperter på mynters område kunnet fastslå at de stammer fra det 11. århundre og at de må være lagt i jorden mellom årene 1066 og 1068.

I 810 år fikk så myntene ligge i denne steinrøysa og sagnet om dem gikk fra slekt til slekt, inntil noe så prosaisk som et grev skulle gi støtet til at *vi* ble et sagn-fattigere, men vitenskapen atskillig rikere.

1 mynt stammer fra Sandøy på Færøyene. Dette er også av stor interesse, idet vi får bevis for en forbindelse mellom Norge og Færøyene på en tid som ligger forut for eller ved begynnelsen av Norgesveldets epoke i Norden.

Når en slik har satt seg litt inn i Gresslifunnets historie, sitter en tilbake med et påtrengende og hittil uløst spørsmål: Hvordan er myntene kommet til denne åkerreina oppi Gressli? At det gir oss en pekepinn om gammel ferdselsvei gjennom Neas dalføre er opplagt, men om skatten er uttrykk for en rik skogkakses frykt for å miste sine rørlige eiendeler eller den skyldes en stortyvs omtanke for framtia — det er et problem som vi nok kan tumle med, men neppe få besvart.

Nå da T. T. har fått ferdig Schulzhytta på Stormoen, kvarter på Hilmo og hytta «Nordpå» i Aunegrenna, kan det være naturlig å minne om dette vårt største myntfunn, og kanskje det vil interessere endel å få se litt av denne vakre fjellbygda som ligger i turistens vei. For den som vil vite mere om disse ting, kan opplyses at finnestedet på Gressli vil bli merket opp til sommeren. Dessverre er ikke myntsamlingen på Videnskapsselskapet i Trondheim ennå satt opp etter krigen, men i Universitetets myntsamling vil en kunne få se hele 79 av myntene. Resten er såvidt vites på private hender. For den som vil lese om myntfunnet henviser jeg til Gerhard Schønings optegnelser om myntfunn i Norge (utgitt av Hans Holst), og L. B. Stenersens bok om Myntfunnet fra Gressli i Tydalen. Sistnevnte bok ble utgitt i anledning senere kong Oskar II's giftermål.

Kåre Jystad

*En «Wold» som dame
eller: Å, de' va' katta*

Bare ei lita klype til!

Gunnar Schulerud